

iertată-mi fie banalitatea aprecierii — deosebit de frumos). Există scene mai puțin convingătoare (în actul doi în special), atât din punct de vedere al jocului actorilor cât și datorită faptului că textul apare escamotat, există și gag-uri de un gust mai îndoielnic, după cum discutabilă e și eficacitatea și utilitatea folosirii unor motive muzicale ostentativ moderne (e de remarcat totuși calitatea acompaniamentului muzical, datorat unor membri ai formației „Rosu și negru” conduse de Nancy Brandes). Dar, într-un spectacol atât de ambițios, astfel de inegalități sînt inerente.

Intr-un spațiu scenografic esențializat și sugestiv (autor: Smaranda Crețoiu) evoluează cîțiva dintre cei mai tineri și mai buni actori pe care îi are astăzi scena ieșeană, care, solicitată la maximum (opt actori joacă treizeci și șapte de roluri!) adesea se întrec realmente pe ei înșiși. Dionisie Viteu e irezistibil în Argan; știe să-și compună o mască de martir, știe să transforme pe nesimțite comicul în tragic, suferința în grotesc. După o cuceritoare compoziție în *Duet*, Liana Mărgineanu face din nou dovada, în *Toinette*, a unor calități deosebite de actriță comică: inteligentă, subtilă, debordând de vitalitate, Liana Mărgineanu se dovedește a fi o actriță completă, de mari resurse. Cornelia Gheorghiu compune pe Béline cu distincție și rafinament. Cornelia Hincu e fermecătoare, mimînd candoarea lui Angélique și Louison. O reală surpriză — Cornel Constantiniu, șarjînd cu brio și aplomb în Cléante. Petru Ciubotaru și Emil Coșeriu completează echipa care a realizat acest spectacol, ce dă sentimentul reconfortant al libertății creatoare.

Al. Călinescu

Teatrul de Stat din Oradea Secția maghiară —

„RĂZBUNĂTORUL”

de

Páskándi Géza

Recenta premieră orădeană intitulată însoțit *Răzbuătorul, Portarul sau Vă rugăm, ștergeți picioarele!* a fost de natură să stîrnească animate controverse între iubitorii de teatru din oraș. Autorul, Páskándi Géza — unul din cei mai vițuroși dramaturgi de limbă maghiară din patria noastră — mișează în noua sa lucrare pe reacțiile individului aflat în situații limită, pe rezonanțele adînci, proprii furiei omenеști — adesea inso-

Vandor Andras, Hajdu Geza și Mogyorossy Istvan

țite de efecte tragi-comice — pe care aceste situații, legate de lupta pentru existență, le determină.

Demonstrația scenică are drept suport o întâmplare-hiperbolă din perioada imediat următoare primului război mondial și e plasată în incinta „Primei Instituții pentru ștergerea picioarelor”, al cărei Director pretinde tuturor sădăriaților și vizitatorilor să respecte întotdeauna indicația scrisă pe tăblițele agățate peste tot. Iată însă un vizitator ciudat, care nu se conformează indicațiilor. Acesta, Szakáll, pătrunde în biroul Directorului, într-un cărucior pe roțile. Soldat în timpul războiului, Szakáll a rămas, potrivit ordinului primit de la comandantul său, la postul său de sentinelă: a rămas însă, acolo, la datorie, uitat de comandant, pînă i-au înghețat în așa măsură picioarele, că a fost nevoit în cele din urmă să și le amputeze. Răzbuător (cu pistolul în mînă), Szakáll îi cere acum Directorului — fostul său comandant — să-i mai dea un ordin: anume, ca el, Szakáll... să-și steargă și el picioarele! Ordin absurd firește — care-l îndreptățește însă pe Szakáll să-l ucidă pe Director. După moartea Directorului, Szakáll obține slujba de portar: se instalează confortabil în cabina lui și nu are altă preocupare decît de a nu îngădui nici unui ins lipsit de picioare să intre în instituție. Numai că Doma, un alt olog, sosește — și el într-un cărucior pe roțile — și cere să fie primit în audiență de noul Director. Însăpăimîntat, Szakáll îl oprește, respingîndu-i pe rînd toate argumentele. Se iscă o altercație, din care iese învingător Doma, care sfîrșește prin a-l zvîrli pe Portar pe fereastră, afară. Cienirea dintre cei doi infirmi e, în fond, un dialog despre condiția umană și despre lupta pentru existență. Un

dialog care atinge intensități tragice. Și iată-l pe Doma angajat, la rîndul său, în postul de portar, rămas vacant. Sub privirile holbate ale funcționarilor, Directorul urcă o scară înaltă, invitîndu-l și pe Doma să urce, pentru ca o dată ajuns în capul scării să privească de sus, cu satisfacție, la neputința infirmului ce se agită grotesc în căruciorul său, pe roțile. O acțiune ce se vrea o radiografie satirică — de largi semnificații, deși vizînd fapte de dimensiuni aparent mărunte — a unor false și nocive relații sociale.

Pentru spectacol, tragicomedia *Răzbunătorul, Portarul sau Vă rugăm, ștergeți picioarele!* oferă dense și seducătoare partituri actoricești. Regia (Szabo Jozsef) și echipa lui orădeană le-au exploatat, cu talent și ingeniozitate, clarificînd, unde era cazul, substratul ideologic al unor situații sau replici, insistînd deoptrivă pe actul portretizărilor. Tripleta de funcționari (Hajdu Geza, Vándor Andras, Mogyorossy Istvan) e în această privință un exemplu: simbol al servilismului total, funcționarii oficiază, potrivit canoanelor instituției, și marchează, sonor, momentele cheie în desfășurarea spectacolului, cu ajutorul trompetelor și tobei de copii. În ja-chete negre (dar fără cămăși), cu papi-oane albe, pataloni negri, pe cap cu pălării tari, dar cu fețele ascunse sub un strat gros de fond de ten alb, personajele se deplasează abulic prin scenă ori au apariții clownești. Cei doi Directori sînt interpretați cu măiestrie și netă diferențiere, de același actor (Miské László) care reușește să releve admirabil fenomenul hipertrofiei ariviste. Ambele roluri repartizate unui singur actor sugerează, în subtext, că, prin schimbarea directorilor, nimic nu s-a schimbat, în afară de costum (Al doilea director poartă un costum alb de vară, strîmt, pe care atîrnă ostentativ medalii, o cravată în culori stridente...) Varga Vilmos în Szakáll dovedește în expresie, fizionomie, gestică, o intimă înțelegere a coordonatelor pe care dramaturgul și-a construit eroiul. Al doilea Portar, Doma, (Balla Miklos) aduce o notă originală în nuanțarea replicii și în particulara expresie de stupiditate simulată cu care îmbogățește caracterul personajului.

În genere, un spectacol curajos, pe o lucrare dramatică originală, de o puternică forță de comunicare la public.

Mircea Suciu

Teatrul „Tândărică”

”CUM A FURAT ZMEUL MINGEA”

de Octav Pancu-lași
după Jan Malik

Pancu-lași a prelucrat în stilul său umoristic specific, o temă păpușărească a cunoscutului animator ceh Jan Malik. O poveste simplă — o istorie cu o babă și un moș care înfiază — în lipsă de copii — o minge, pe care un zmeu (dintre acei cu care se joacă cei mici) o fură. Moșul și baba caută mingea, urmează un ciclu de peripeții, într-o mișcare circulară, autorii folosind metoda repetării atît de plăcută copiilor. Din această dulce istorioară, Margareta Niculescu a compus un spectacol original, condimentat cu intermezzo-uri muzicale, pași de dans și gag-uri comice. Regizoarea caută și află mereu noi mijloace pentru completarea scenei păpușărești, aduce, asimilînd actorul în spațiul de joc al marionetelor, află noi și surprinzătoare raporturi între actorul viu și cel mînuit... Inserarea se desfășoară într-un ritm viu, alert, completînd fericit miza mică (dramatică) a acțiunii. În sfîrșit e remarcabilă aptitudinea unor păpușari de a se mișca liber, degajat în scenă (Elvira Chladek, Adriana Donțu-Tevi), scenă ingenios concepută și construită de Mioara Buescu, „Vocile” și-au adus prin personalitatea actorilor o contribuție remarcabilă: C. Rautki, O. Cotescu, Horia Căciulescu, Brîndușa-Zaița Silvestru, Ileana Stana-Ionescu. Ca totdeauna, excelentă prezența lui Zolla!

Și atunci, cînd realizează un spectacol pentru cei mai mici, dintre cei mici, Teatrul „Tândărică” nu uită să facă și deliciul celor mai mari...

Al. P.